

مجموعه سوالات طبقه بندی شده

امتحانات نهایی و شبه نهایی

فارسی دهم

رشته های

ریاضی . تجربی . انسانی . معارف

درس به درس

درس ۱ تا ۱۸

همراه با پاسخنامه

گردآورنده: ولی مسعودی

☎ ۰۹۱۱ ۱۷۸ ۱۷۰۷ 📍 Valimasoudi44

www.valimasoudi.ir

نوبت دوم

بخش دوم <

درس ۱۰ تا ۱۸

از سؤال ۱۵۵ تا ۲۹۱

فصل پنجم: ادبیات انقلاب اسلامی

دریادلان صف شکن

درس دهم

گنج حکمت: یک گام فراتر

قلمرو زبانی

معنی واژه

(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۱۵۵- در عبارت زیر کدام واژه معادل معنایی «پیشوا» است؟

«أسوه تو تمثیل وفاداری، عباس بن علی (ع) است.»

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۱۵۶- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

هنوز فضا از نم باران آکنده است.

۱۵۷- مترادف واژه‌های «توانگری، فراموشی، اراده» را در عبارت‌های زیر پیدا کنید.

(الف) در میان سردمداران این تحول زندگی می‌کند و از نسیان هرگز درنیاید.

(ج) خاک، مظهر فقر مخلوق در برابر غنای خالق است.

(د) تاریخ، مشیت باری تعالی است که از طریق انسان‌ها به انجام می‌رسد.

املا

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۱۵۸- املاي درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.

پیش از همه (غواص‌ها / غواص‌ها) در سکوت به آب زدند.

پاسخ

۱۵۶- پر، انباشته

۱۵۵- اسوه / اسوه: پیشوا، سرمشق، نمونه پیروی

۱۵۸- غواص‌ها

۱۵۷- توانگری: غنا ← (ج) / فراموشی: نسیان ← (الف) / اراده: مشیت ← (د)

@valimasoudi44

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۱۵۹- املای درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- (الف) راهی به مراتب (قرب / غرب) نداری.
 (ب) آن‌ها مجاهدان راه خدا و (آلم‌داران / علم‌داران) آن تحول عظیم هستند.
 (ج) در نماز، پیشانی بر خاک (می‌گذاری / می‌گزاری)
 (د) گذشته خویش را با وسواس یک (غازی / قاضی) می‌کاوند.

۱۶۰- در هریک از عبارت‌های زیر، یک غلط املایی بیابید و درست آن را بنویسید.

- (الف) همه تاریخ اینجا حاضر است؛ بدر و حنین و عاشورا اینجا است.
 (ب) با همان تواضع و ساده‌گی همیشگی، بی‌غرور، بعد از شبی پرحادثه بازمی‌گردند.
 (ج) وسعت جبهه فتح را به‌سوی فتوهای آینده طی می‌کنند.
 (د) آن‌ها بالشتیاق از بین گل‌ولایی که حاصل جذرومد آب «خور» است، خود را به قایق می‌رسانند.

۱۶۱- در گروه کلمات زیر، غلط‌های املایی را بیابید و درست آنها را بنویسید.

زائران کربلا - تمسیل وفاداری - جلیغه‌های نجات - مقریان قرآن - مهیا و مسلح - مضر فقر - جاودانه‌گی روح - بولدوزرچی

دستور

(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۱۶۲- در عبارت زیر، حرف ربط «هم‌پایه‌ساز» را مشخص کنید.

آن آستین خالی‌اش که با باد این سوی و آن سوی می‌شود، نشانه مردانگی است و اینکه او به عهدی که با ابوالفضل (ع) بسته، وفادار است.

۱۶۳- در جمله «به شامگاه چنان بنگر که گویی روز بایستی در آن فرومیرد.» جمله پیرو را مشخص کنید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۱۶۴- در عبارت زیر، جمله هسته (پایه) و جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید.

معنای خاکریز هم آن‌گاه تفهیم می‌شود که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی.

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۱۶۵- در عبارت زیر، جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید.

«چون به بصره رسیدیم از برهنگی و عاجزی، به دیوانگان مانده بودیم.»

پاسخ

۱۵۹- (الف) قرب (ب) علم‌داران (ج) می‌گذاری (د) قاضی / قاضی (داور و حکم‌کننده) هم‌آوا با غازی (جنگجو، جهادگر، ریسمان‌باز)

۱۶۰- شکل درست: (الف) حاضر (ب) سادگی / ساده + ی = سادگی (ج) فتوحات (د) جزرومد

۱۶۱- تمثیل - جلیقه - مظهر - جاودانگی (جاودانه + ی = جاودانگی)

۱۶۲- و: ربط هم‌پایه‌ساز ← نشانه مردانگی است و اینکه او / که: پیوند وابسته‌ساز

۱۶۳- گویی روز بایستی در آن فرومیرد. / که: پیوند وابسته‌ساز

۱۶۴- معنای خاکریز هم آن‌گاه تفهیم می‌شود: جمله هسته (پایه)؛ در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی: جمله وابسته (پیرو)

۱۶۵- به بصره رسیدیم / چون (هنگامی که): پیوند وابسته‌ساز

قلمرو ادبی

- ۱۶۶- با توجه به قسمت‌های مشخص‌شده، نماد و تشبیه را در مصراع‌های زیر بررسی کنید. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 الف) ای چون سبزه برآمده از دفتر روزگاران
 ب) حسرت نبرم به خواب آن مرداب

قلمرو فکری

معنی نشر

- ۱۶۷- معنی عبارات زیر را به نشر روان بنویسید.
 ۱- خاک، مظهر فقر مخلوق در برابر غنای خالق است. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 ۲- در برابر قوه الهی آنان، هیچ قدرتی را یارای ایستایی نیست. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 ۳- تا با خاک انس نگیری راهی به مراتب قرب نداری. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

درک مطلب

- ۱۶۸- با توجه به متن به پرسش‌ها پاسخ دهید. (نهایی خرداد ۱۴۰۳)
 «دشمن در برابر ایمان جنود خدا، متکی به ماشین پیچیده جنگ است. از همان نخستین ساعات فتح، هواپیماهای دشمن در پی تلافی شکست برمی‌آیند؛ حال آنکه در معرکه مجاهدان خدا، آرامشی که حاصل ایمان است، حکومت دارد.»
 الف) در این متن نویسنده از تقابل کدام نیروها در برابر هم سخن گفته‌است؟
 ب) مفهوم آیه «الا بذکر الله تطمئن القلوب» از کدام بخش متن قابل فهم است؟

پاسخ

- ۱۶۶- الف) تشبیه (روزگار مانند دفتر است) ب) نماد
 ۱۶۷ - ۱- خاک نشانه نیازمندی مخلوق در برابر بی‌نیازی آفریننده است.
 ۲- در برابر نیروی الهی آنان هیچ قدرتی توان مقاومت ندارد.
 ۳- تا متواضع و فروتن نباشی به خدا نزدیک نمی‌شوی.
 ۱۶۸- الف) نیروی ایمان در تقابل با نیروی ماشین یا معنویت در برابر مادیت
 ب) حال آنکه در معرکه قلوب مجاهدان خدا، آرامشی که حاصل ایمان است، حکومت دارد.

خاک آزادگان

درس یازدهم

روان‌خوانی: شیرزنان ایران

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۶۹- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

بتازد به نیرنگ تو توسن من

املا

۱۷۰- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) آمبولانس‌ها (ترجیه / ترجیح) می‌دادند، مجروحان را جابه‌جا کنند. (ب) به خطوط و (سطور / ستور) این کاغذها و کلمات بسته بود
ج) یادگاری‌ها با جسم تیزی، هنرمندانه روی دیوار (هک / حک) شده بود (د) ما مددکار (هلال / حلال) احمریم.

۱۷۱- در هریک از عبارت‌های زیر، یک غلط املايي بیايید و درست آن را بنویسید.

الف) دریافتم خمیرمایع آدمی، کلمه است. (ب) روی دست و پایمان فظله می‌ریختند.
ج) در یکی از روزها معمران صلیب سرخ آمده بودند. (د) آسرای سالخورده و قدخمیده در جمع آن‌ها نشست بودند.

۱۷۲- در گروه کلمات زیر، چهار غلط املايي بیايید و درست آن را بنویسید.

تغریظ و ستایش - وقاحت و بی‌شرمی - قلقله و ازدحام - زوزه آمبولانس - مقنعه و چادر - مضطرب و متلاتم - تغدیر و مصلحت

دستور

۱۷۳- درستی یا نادرستی مورد زیر را مشخص کنید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

قسمت مشخص شده در مصراع: «تجلی هستی است جان کندن من»، «گزاره» است. ☐ درست ☐ نادرست

۱۷۴- بیت زیر را بر اساس اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

به خون گر کشی خاک من دشمن من بجوشد گل اندر گل از گلشن من

۱۷۵- در بیت زیر، ضمیر «م» به ترتیب در نقش دستوری و قرار گرفته است.

تنم گر بسوزی، به تیرم بدوزی جدا سازی ای خصم، سر از تن من

پاسخ

۱۶۹- اسب سرکش، مقابل رام ۱۷۰- الف) ترجیح (ب) سطور / سطور (یک خط از نوشته‌ای) هم‌آوا با ستور (چهارپا) (ج) حک

(د) هلال / هلال: ماه نو [حلال: روا، جایز]

۱۷۱- الف) خمیرمایه (ب) فضله (ج) مأموران (د) سالخورده ۱۷۲- تقریظ - غلغله - متلاطم - تقدیر

۱۷۳- نادرست / شکل درست: جان کندن من (نهاد) تجلی هستی است. (گزاره)

۱۷۴- دشمن من، اگر خاک من را به خون بکشی، گل اندر گل از گلشن من بجوشد (می‌جوشد)

۱۷۵- مضاف‌الیه (تن من) / مفعول (مرا به تیر بدوزی)

قلمرو ادبی

- ۱۷۶- هریک از بیت‌های زیر به کدام شیوه بیان (بلاغی / عادی) آمده است؟
 الف) جمله عالم زین سبب گمراه شد کم کسی ز ابدال حق آگاه شد
 ب) کنون رود خلق است، دریای جوشان همه خوشه خشم شد خرمن من
 (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

قلمرو فکری

معنی شعر

- ۱۷۷- معنی مصراع و بیت زیر را به نثر روان بنویسید.
 ۱- مپندار این شعله افسرده گردد.
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 ۲- جز از جام توحید هرگز ننوشم زنی گر به تیغ ستم گردن من
 (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

درک مطلب

- ۱۷۸- شاعر در بیت زیر بر چه مفهومی تأکید دارد؟
 تا زبَر خاکی ای درخت تنومند مگسل از این آب و خاک ریشه پیوند
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 ۱۷۹- در بیت زیر نویسنده بر چه نکته‌ای تأکید دارد؟
 مپندار این شعله افسرده گردد که بعد از من افروزد از مدفن من
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

- ۱۸۰- بیت «من ایرانیم آرمانم شهادت / تجلی هستی است جان کندن من» بیانگر چه مفهومی است؟
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

- ۱۸۱- مفهوم بیت «تابوت مرا جای بلندی بگذارید / تا باد بَرَد سوی وطن، بوی تنم را» از کدام گزینه دریافت می‌شود؟
 الف) کجا می‌توانی، ز قلبم ربایی تو عشق میان من و میهن من؟
 ب) جز از جام توحید هرگز ننوشم زنی گر به تیغ ستم گردن من

پاسخ

- ۱۷۶ - الف) عادی ب) بلاغی
 ۱۷۷ - ۱- (ای دشمن) تصور نکن که عشق و علاقه من به وطن خاموش شود و از بین برود.
 ۲- من تنها به یگانگی خدا اعتقاد دارم؛ حتی اگر مرا ظالمانه بکشی.
 ۱۷۸ - عشق به وطن، وطن‌دوستی، دلبستگی به وطن
 ۱۷۹ - جاودانه بودن عشق به وطن
 ۱۸۰ - اعتقاد به شهادت‌طلبی و جاودان و زنده بودن شهیدان / براساس آیه ۱۶۹ سوره آل عمران، ولا تحسبنّ الذین قُتلوا فی سبیل الله اعتقاد به این که کسانی که در راه خدا کشته شده‌اند نمرده‌اند بلکه در نزد پروردگارشان روزی می‌خورند.
 ۱۸۱ - گزینه الف (مفهوم بیت سؤال و گزینه الف: وطن‌دوستی)

فصل ششم: ادبیات حماسی

درس دوازدهم

رستم و اشکبوس

گنج حکمت: عامل و رعیت

قلمرو زبانی

معنی واژه

۱۸۲- کدام گزینه، معادل معنایی واژه «گبر» در بیت «بشد تیز، رهام با خود و گبر / همی گرد رزم اندرآمد به ابر» نیست؟

(الف) درع (ب) خفتان (ج) نوعی جامه جنگی (د) پتک

۱۸۳- معادل واژگانی «چلّه کمان، طی کردن، سیاره زحل» را در میان ابیات زیر مشخص کنید.

(الف) خروش سواران و اسپان ز دشت / ز بهرام و کیوان، همی برگزشت
(ب) کمان به زه را به بازو فگند / به بند کمر بر، بزد تیر چند
(ج) به لشکر چنین گفت کاموس گرد / که گر آسمان را ببايد سپرد

۱۸۴- تفاوت معنایی واژه «کام» را در دو بیت زیر بنویسید.

(الف) تهمتن چنین داد پاسخ که نام / چه پُرسی کزین پس نبینی تو کام
(ب) زهی گویا ز تو، کام و زبانم / تویی هم آشکارا، هم نهانم

۱۸۵- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

(الف) بشد تیز، رهام با خود و گبر / همی گرد رزم اندرآمد به ابر
(ب) مرا مادرم نام، مرگ تو کرد / زمانه مرا پتک ترگ تو کرد

۱۸۶- کدام واژه‌ها در دو متن زیر، معنای مشترکی را به ذهن می‌رسانند؟

(الف) گشانی بدو گفت: با تو سلیح / نبینم همی جز فسوس و مزیح
(ب) آه، ای مرگ تو معیار! / مرگت چنان زندگی را به سخره گرفت / و آن را بی‌قدر کرد / که مردنی چنان، / غبطه بزرگ زندگانی شد

پاسخ

۱۸۲- گزینه د

۱۸۳- چلّه کمان: زه (ب) / طی کردن: سپردن (ج) / سیاره زحل: کیوان (الف)

۱۸۴- (الف) کام: مراد، آرزو، قصد، نیت؛ کام دیدن: به آرزو رسیدن (ب) کام: دهان / درس ۱۲: رستم و اشکبوس + درس ستایش

۱۸۵- خود (الف) و ترگ (ب) / خود: کلاه فلزی که سربازان به هنگام جنگ یا تشریفات نظامی، بر سر می‌گذارند / ترگ: کلاه‌خود

۱۸۶- فسوس (الف) و سخره (ب) / سخره: مسخره کردن، ریشخند / فسوس: ریشخند، تمسخر / درس ۱۲ + درس ۳: پاسداری از حقیقت

املا

- ۱۸۷- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
- الف) چو رهام گشت از گشانی (ستوه / سطوح) ب) به (شصت / شست) اندر آورد تیر خدنگ

- ۱۸۸- در عبارت زیر، یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید.
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
- پس به ضجر و مصادره از وی بازستانی و در خزانه نهی، درویش و رعیت را چه سود دارد؟

دستور

- ۱۸۹- نقش دستوری اجزای مشخص شده را بنویسید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- غمی شد ز پیکار دست سران

- ۱۹۰- در کدام مصراع، متمم با دو حرف اضافه نیامده است؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- الف) همیشه به جنگ اندرون نامدار ب) چو آمد خروشان به تنگ اندرش
ج) به سهراب بر تیرباران گرفت د) بزد بر بر و سینه اشکبوس

- ۱۹۱- در کدام گزینه کاربرد «دو حرف اضافه برای یک متمم» مشهود است؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
- الف) چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد بیداد ظالمان شما نیز بگذرد
ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم تا سختی کمان شما نیز بگذرد

- ۱۹۲- در بیت زیر کدام واژه‌ها «ممال» اند؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
- گشانی بدو گفت: با تو سلیح نبینم همی جز فسوس و مزیح

- ۱۹۳- معلوم کنید که در هریک از ابیات زیر، فعل «شد» در کدام معنی (فعل «اسنادی» یا «رفت») به کار رفته است؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
- الف) خرامید و شد سوی آرامگاه همی کرد گیتی به آیین و راه
ب) به گرز گران دست برد اشکبوس زمین آهنین شد، سپهر آبنوس

- ۱۹۴- در هریک از بیت‌های زیر نوع «را» را بنویسید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- الف) مرا مادرم نام، مرگ تو کرد زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
ب) هم‌اکنون تو را ای نبرده سوار پیاده بیاموزمت کارزار
ج) بدو گفت خندان که نام تو چیست؟ تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

- ۱۸۷- الف) ستوه / ستوه: خسته، درمانده، هم‌آوا با سطوح (ج سطح: روی چیزی) ب) شست / شست (عدد ۶۰): هم‌آوا با شست
(انگشت شست) ۱۸۸- شکل درست: زجر ۱۸۹- نهاد ۱۹۰- گزینه د ۱۹۱- الف
۱۹۲- سلیح (= سلاح)، مزیح (= مزاح) ۱۹۳- الف) رفت (غیراسنادی) ب) شد (اسنادی)
۱۹۴- الف) فک اضافه (مادرم نام مرا) ب) حرف اضافه (تو را = به تو) ج) حرف اضافه (برای تن بی‌سرت)

۱۹۵- بیت زیر را براساس ترتیب اجزای سازنده در زبان فارسی، مرتب کنید.

برآویخت رهام با اشکبوس برآمد ز هر دو سپه بوق و کوس

قلمرو ادبی

۱۹۶- در بیت «یکی تیر زد بر بر اسپ اوی / که اسب اندر آمد ز بالا به روی» ویژگی قهرمانی حماسه مشهود است یا ملی؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۱۹۷- هر حماسه چند ویژگی دارد؛ داستانی، ، ملی و
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۱۹۸- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
خروش سواران و اسپان ز دشت ز بهرام و کیوان همی برگذشت (اغراق / تشبیه)

۱۹۹- کاربرد آرایه داده شده را در بیت زیر نشان دهید.
بیامد که جوید ز ایران نبرد سر هم نبرد اندآرد به گرد (مجاز)

۲۰۰- مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.
عنان را گران کرد و او را بخواند.
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۰۱- مفهوم کنایه مشترک «پتک ترگ شدن» و «سر به زیر سنگ آوردن» در بیت های زیر چیست؟ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)
«مرا مادرم نام، مرگ تو کرد زمانه مرا پتک ترگ تو کرد»
«پیاده، ندیدی که جنگ آورد سر سرکشان، زیر سنگ آورد؟»

قلمرو فکری

معنی شعر

۲۰۲- معنی ابیات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

۱- گشانی بخندید و خیره بماند	عنان را گران کرد و او را بخواند	(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
۲- تو قلب سپه را به آیین بدار	من اکنون پیاده کنم کارزار	(نهایی خرداد ۱۴۰۲)
۳- برآهیخت رهام گرز گران	غمی شد ز پیکار دست سران	(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

۱۹۵- رهام با اشکبوس برآویخت. بوق و کوس ز هر دو سپه برآمد.

۱۹۶- زمینه قهرمانی ۱۹۷- به ترتیب: قهرمانی، خرق عادت

۱۹۸- اغراق (صدا از آسمان می گذشت) ۱۹۹- ایران مجاز از سپاه ایران ۲۰۰- متوقف کردن ۲۰۱- تهدید به مرگ

۲۰۲- ۱- اشکبوس خندید و حیران ماند؛ افسار اسب را کشید (اسب را متوقف کرد) و او را صدا زد.

۲- تو (طوس) مرکز فرماندهی سپاه را به شیوه و رسم جنگ اداره کن. من اکنون پیاده به جنگ با اشکبوس می روم.

۳- رهام گرز سنگینش را بالا برد؛ دست هر دو سردار از جنگیدن خسته شد.

درک مطلب

۲۰۳- در کدام بیت «رجز خوانی» قهرمانان دیده نمی‌شود؟

- الف) به گرز گران، دست برد اشکبوس
 ب) خروشید: کایِ مردِ رزم‌آزمای
 ج) بدو گفت خندان: که نام تو چیست؟
 د) هم‌اکنون تو را، ای نَبَرده سوار
- زمین آهنین شد، سپهر آبنوس
 هم‌آوردت آمد، مشو باز جای
 تن بی‌سرت را که خواهد گریست؟
 پیاده بیاموزمت کارزار

۲۰۴- مفهوم کدام بیت «آماده شدن» برای تیراندازی «نیست»؟

- الف) کمان به‌زه را به بازو فگند
 ب) بدو گفت رستم که تیر و کمان
 ج) چو نازش به اسب گرانمایه دید
 د) کمان را به‌زه کرد زود اشکبوس
- به بند کمر بر، بزد تیر چند
 ببین تا هم‌اکنون، سرآری زمان
 کمان را به زه کرد و اندر کشید
 تنی، لرز لرزان و رُخ، سندروس

۲۰۵- براساس بیت «تہمتن بر آشفست و با طوس گفت / که رهام را جام باده‌ست جفت» از نظر رستم، علت فرار رهام چیست؟

پاسخ

۲۰۳- گزینه الف

۲۰۴- گزینه ب / کمان به‌زه کردن: کنایه از آماده تیراندازی شدن / در گزینه ب «سر آوردن زمان» کنایه از به پایان رسیدن عمر، مردن

۲۰۵- رهام اهل خوشگذرانی و عیش و نوش است. او مرد جنگ و مبارزه نیست.

درس سیزدهم

شعرخوانی: دلیران و مردان ایران زمین

قلمرو زبانی

معنی واژه

۲۰۶- با توجه به بیت: «بیامد دمان پیش گردآفرید / چو دخت کمندا فگن او را بدید»، معنی واژه «دمان»، در کدام گزینه به درستی نیامده است؟

(الف) خروشنده (ب) غرنده (ج) چالاک (د) مهیب

۲۰۷- معادل واژگانی «خاندان، خرم، حمله» را در میان ابیات زیر بیابید.

(الف) از این خطّه نغزِ پدram پاک و زین خاک جان پرور تابناک
(ب) دو لشکر نظاره برین جنگ ما برین گرز و شمشیر و آهنگ ما
(ج) که هم رزم جُستی هم افسون و رنگ نیامد ز کار تو بر دوده ننگ

۲۰۸- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

(الف) بپوشید درع سواران جنگ نبود اندر آن کار، جای درنگ
(ب) رها شد ز بند زره موی اوی درفشان چو خورشید شد، روی اوی

۲۰۹- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

(الف) بدانست سهراب، کاو دخترست سر و موی او از درِ افسر است
(ب) گفت: درین معرکه، یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا، منم

۲۱۰- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

(الف) بیامد دمان پیش گردآفرید چو دخت کمندا فگن او را بدید
(ب) دید یکی بحر خروشنده‌ای سهمگنی، نادره جوشنده‌ای

پاسخ

۲۰۶- گزینه ج

۲۰۷- خاندان: دوده (ج) / خرم: پدram (الف) / حمله: آهنگ (ب)

۲۰۸- درع (الف) و زره (ب) / درع: جامه جنگی که از حلقه‌های آهنی سازند، زره

۲۰۹- افسر (الف) و تاج (ب) / افسر: تاج، دیهیم، کلاه پادشاهی / درس ۱۳ + درس ۱ + چشمه

۲۱۰- دمان (الف) و خروشنده (ب) / دمان: خروشنده، غرنده، مهیب، هولناک / درس ۱۳ + درس ۱ + چشمه

@valimasoudi44

۲۱۱- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

- الف) شگفت آمدش؛ گفت از ایران سپاه / چنین دختر آید به آوردگاه؟!
 ب) گفت: درین معرکه، یکتا منم / تاج سر گلبن و صحرا، منم

۲۱۲- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

- الف) زنی بود برسانِ گردی سوار / همیشه به جنگ اندرون نامدار
 ب) به آورد با او بسنده نبود / بیچید ازو روی و برگاشت زود

۲۱۳- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

- الف) در باره بگشاد گردآفرید / تن خسته و بسته، بر دژ کشید
 ب) چو رهام گشت از گشانی ستوه / بیچید زو روی و شد سوی کوه

۲۱۴- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

- الف) دلیران و مردان ایران‌زمین / هژیران جنگ‌آور روز کین
 ب) خرگوش را چابک می‌بست. سگ را روان گشته می‌ریخت.

املا

۲۱۵- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- الف) از این خطّه (نقض / نغز) پدرام پاک / فلک در شگفتی ز (عظم / عزم) شماس
 ج) دو لشکر (نظاره / نزاره) بر این جنگ ما / نشست از برِ اسپ و (برخواست / برخواست) گرد

دستور

۲۱۶- با توجه با ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«زنی بود برسانِ گردی سوار / همیشه به جنگ اندرون نامدار

کجا نام او بود گردآفرید / زمانه ز مادر چنین ناوَرید»

الف) نقش واژه مشخص شده با کدام واژه در مصراع دوم بیت اول یکسان است؟

ب) در بیت دوم کلمه حرف پیوند وابسته‌ساز است.

پاسخ

۲۱۱- آوردگاه (الف) و معرکه (ب) / معرکه: میدان جنگ، جای نبرد / آوردگاه: میدان جنگ درس ۱۳: گردآفرید + درس ۱: چشمه

۲۱۲- جنگ (الف) و آورد (ب) / آورد: جنگ، نبرد، کارزار / درس ۱: چشمه

۲۱۳- خسته (الف) و ستوه (ب) / ستوه: خسته، درمانده، رنجور؛ ستوه گشتن: درمانده شدن / درس ۱۲: رستم و اشکبوس

۲۱۴- هژیر (الف) و چابک (ب) / هژیر: چابک، چالاک / درس ۹: کلاس نقاشی

۲۱۵- الف) نغز / نغز (نیکو، لطیف): هم‌آوا با نقض (شکستن، ویران کردن)

ب) عزم (ج) نظاره (د) برخاست / برخاست: بلند شد / خاست: هم‌آوا با خواست (طلبید، خواهش، اراده)

۲۱۶- الف) نامدار / (نامدار و گردآفرید، هردو، نقش مسند دارند.) ب) کجا (به معنی که)

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۱۷- بیت زیر را براساس اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید.
برآشفست سهراب و شد چون پلنگ چو بدخواه او چاره‌گر بُد به جنگ

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۱۸- نوع حرف «را» در جمله زیر بنویسید.
«تو را بهتر آید که فرمان کنی»

۲۱۹- واژه حذف شده در مصراع نخست بیت زیر را بنویسید و نوع حذف (قرینه لفظی / قرینه معنایی) را مشخص کنید.
دو لشکر نظاره برین جنگ ما برین گرز و شمشیر و آهنگ ما
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۲۰- در کدام گزینه، واژه «کجا» به عنوان حرف ربط (نشانه پیوند) نیست؟
الف) کجا می‌توانی ز قلبم ربایی ب) کجا نام او بود گردآفرید ج) دلیری کجا نام او اشکبوس

۲۲۱- در کدام بیت، حرف «چو» از نظر کاربرد معنایی و دستوری متفاوت است؟

الف) چو نازش به اسب گرانمایه دید کمان را به زه کرد و اندرکشید
ب) چو سهراب شیراوژن او را بدید بخندید و لب را به دندان گزید
ج) گه به دهان، برزده کف، چون صدف گاه چو تیری که رود بر هدف
د) در مملکت چو غرش شیران گذشت و رفت این عوعو سگان شما نیز بگذرد

۲۲۲- در گذر زمان، شکل نوشتاری و گفتاری برخی کلمات تغییر می‌کند؛ کدام یک از دو واژه مشخص شده، مشمول این تحول شده است؟

الف) در بُن این پرده نیلوفری کیست کند با چو منی همسری؟
ب) رها شد ز بند زره موی اوی درفشان چو خورشید شد، روی اوی

۲۲۳- در کدام بیت، فعل «آمد» از نظر کاربرد معنایی متفاوت است؟

الف) بیامد که جوید ز ایران، نبرد سر هم‌نبرد اندرآرد به گرد
ب) تو را بهتر آید که فرمان کنی رخ نامور، سوی توران کنی
ج) چو در وقت بهار آیی پدیدار حقیقت، پرده برداری ز رخسار

 پاسخ

۲۱۷- سهراب برآشفست و چون پلنگ شد چون بدخواه او به جنگ چاره‌گر بود. ۲۱۸- حرف اضافه (تو را: برای تو)

۲۱۹- دو لشکر نظاره برین جنگ ما [هستند]، حذف به قرینه معنایی

۲۲۰- گزینه الف / در گزینه ب و ج، «کجا» به معنی «که» حرف ربط است

۲۲۱- گزینه ج / «چو» در گزینه «ج» به معنی «مثل و مانند»، حرف اضافه است، اما در دیگر گزینه‌ها به معنی «وقتی که»، پیوند وابسته‌ساز است.

۲۲۲- واژه «درفشان» در گزینه ب ← درخشان

۲۲۳- گزینه الف / در گزینه الف «بیامد» فعل غیراسنادی است اما در گزینه ب فعل «آید» به معنی «است» فعل اسنادی است و در گزینه ج فعل «آیی» به معنی «شوی» فعل اسنادی است. / درس ستایش

***** قلمرو ادبی *****

۲۲۴- مفهوم هریک از کنایه‌های زیر را بنویسید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۱- عنان را بیچید گردآفرید

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲- سر و موی او از در افسر است

۲۲۵- واژگان قافیه در بیت زیر، سبب خلق کدام آرایه ادبی شده است؟

«فروآمد از دژ به کردار شیر / کمر بر میان، بادپایی به زیر»

حفظ شعر

(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۲۲۶- واژه‌های به هم ریخته مصراع دوم بیت زیر را مرتب کنید.

که اینان ز آب و گل دیگرند / دین، کشورند حافظ نگهبان

(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۲۲۷- مصراع دوم بیت زیر را کامل کنید.

دگر ره چنان شد هنر آشکار /

۲۲۸- یک بیت بعد از بیت «بداندیش را آتش خرمن‌اند / خدنگی گران بر دل دشمن‌اند» را بنویسید. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۲۹- بیتی از شعر «دلیران و مردان ایران زمین» بنویسید که قافیه مصراع‌های آن «عزم و رزم» باشد. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۳۰- ابیات زیر را کامل کنید..

و زین خاک جان‌پرور تابناک / (الف)

(ب) شما را چو باور به یزدان بود /

پاسخ

۲۲۴- ۱- برگشتن و برگرداندن اسب / ۲- ظاهر او نشان می‌دهد که شاهزاده و شایسته پادشاهی است

۲۲۵- جناس ناهمسان (شیر و زیر) / ۲۲۶- نگهبان دین، حافظ کشورند / ۲۲۷- کزان خیره شد دیده روزگار

۲۲۸- ز کس جز خداوندشان بیم نیست / به فرهنگشان حرف تسلیم نیست

۲۲۹- فلک در شگفتی ز عزم شماست / ملک آفرین‌گوی رزم شماست

۲۳۰- (الف) از این خطه نغز پدram پاک / (ب) هم او مر شما را نگهبان بود

قلمرو فکری

معنی شعر

۲۳۱- معنی مصراع‌ها و ابیات زیر به نثر ساده و روان بنویسید.

- ۱- به آورد با او بسنده نبود (نهایی خرداد ۱۴۰۳)
- ۲- چو بدخواه او چاره‌گر بُد به جنگ (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۳- برآشت سهراب و شد چون پلنگ چو بدخواه او چاره‌گر بُد به جنگ (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۴- بپوشید درع سواران جنگ نبود اندر آن کار جای درنگ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

درک مطلب

۲۳۲- در بیت «که هم رزم جستی هم افسون و رنگ / نیامد ز کار تو بر دوده ننگ»:

- الف) منظور از «رنگ» در مصراع اول چیست؟ (ب) مفهوم مصراع دوم را بنویسید. (نهایی خرداد ۱۴۰۳)

- ۲۳۳- یک ضرب‌المثل، معادل مصراع دوم بیت زیر بنویسید. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- نباشی بس ایمن به بازوی خویش «خورد گاو نادان ز پهلوی خویش»

- ۲۳۴- شخصیت «گردآفرید» را در داستان رویارویی با سهراب، مختصراً تحلیل کنید. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۳۵- مخاطب کدام بیت «سهراب» است؟

- الف) نیامد به دامن به‌سان تو گور ز چنگم رهایی نیابی، مشور
- ب) که هم رزم جستی هم افسون و رنگ نیامد ز کار تو بر دوده ننگ
- ج) تو را بهتر آید که فرمان کنی رخ نامور، سوی توران کنی

پاسخ

- ۲۳۱- ۱- در نبرد با سهراب حریف او نمی‌شد (توانایی مقابله با او را نداشت)
- ۲- چون دشمن او در فنون جنگاوری ماهر بود.
- ۳- سهراب خشمگین شد و مانند پلنگ حمله آورد زیرا دشمن او در جنگیدن مهارت داشت.
- ۴- زره جنگ‌جویان را پوشید؛ در آن جنگ، تأخیر جایز نبود.
- ۲۳۲- الف) تدبیر، حيله یا فریب (ب) کار تو باعث ننگ خانواده (خاندان) نشد.
- ۲۳۳- دشمن طاووس آمد پَر او / از ماست که بر ماست / خودکرده را تدبیر نیست / طوطی ز زبان خویش در بند افتاد
- ۲۳۴- گردآفرید در این داستان، پهلوانی شجاع و باتدبیر (باهوش) است.
- ۲۳۵- گزینه ج / گردآفرید خطاب به سهراب: برای تو بهتر است که اطاعت کنی و به سرزمینت، توران، برگردی / در گزینه الف و ب، مخاطب گردآفرید است.

فصل هفتم: ادبیات داستانی

درس چهاردهم

طوطی و بقال

گنج حکمت: ای رفیق!

قلمرو زبانی

معنی واژه

(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۲۳۶- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

در نوای طوطیان حاذق بدی

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۳۷- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.

آن شخص مسلّم نداشت و آغاز عربده و سفاهت نهاد.

۲۳۸- در ابیات زیر کدام واژه‌ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) هدیه‌ها می‌داد هر درویش را تا بیابد نطق مرغ خویش را
 ب) جوقی‌ای سربرهنه می‌گذشت با سر بی‌مو، چو پُشت طاس و طشت

املا

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۳۹- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

صد هزاران این چنین (اشباح / اشباه) بین فرقاشان هفتاد ساله راه بین

۲۴۰- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) بر دکان بنشست (فارغ / فارق) خواجه‌وش
 ب) کار پاکان را (غیاث / قیاس) از خود مگیر
 ج) آفتاب نعمتم شد زیر (میق / میغ)
 د) باید به درون مایه و محتوای آن (بیندیشیم / بیاندیشیم)

دستور

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۴۱- درباره تحول معنایی واژه «سوداگران» توضیح دهید.

پاسخ

۲۳۶- حاذق: ماهر، چیره‌دست ۲۳۷- باور کردن یا پذیرفتن ۲۳۸- درویش (الف) و جوقی (ب) / جوقی: پشمینه‌پوش، درویش

۲۳۹- اشباه / آشابه: ج شبه و شبه، مانده‌ها، همانندان / اشباه: هم‌آوا با اشباح (ج شَبَح، سایه‌ها، سیاهی، کالبد)

۲۴۰- الف) فارغ / فارغ (آسوده، راحت): هم‌آوا با فارق (جداکننده)

ب) قیاس / قیاس (مقایسه، سنجش) هم‌آوا با غیاث (فریادرس) ج) میغ د) بیندیشیم (ب + اندیشیم = بیندیشیم)

۲۴۱- معنای قدیم: تاجران، بازرگانان / معنای جدید: سودجویان غیرقانونی (نظیر قاچاقچیان مواد مخدر)

***** قلمرو ادبی *****

۲۴۲- مفهوم کنایه «ریش برکندن» را بنویسید. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۴۳- کدامیک از مصراع‌های زیر را به شیوه «بلاغی» و کدام را به شیوه «عادی» سروده‌اند؟ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

(الف) روزکی چندی سخن کوتاه کرد (ب) از سوی خانه بیامد خواجه‌اش

۲۴۴- کاربرد آرایه داده‌شده را در بیت زیر نشان دهید. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

ازسوی خانه بیامد خواجه‌اش بر دکان بنشست فارغ خواجه‌وش (تشبیه)

۲۴۵- آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان (جناس تام، حس آمیزی)

۲۴۶- مؤثرترین شیوه‌ای که مولوی در مثنوی معنوی از آن بهره می‌گیرد است. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۴۷- «خلاق محسنی» اثر کیست؟ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

***** قلمرو فکری *****

معنی شعر

۲۴۸- معنی اشعار زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

- ۱- نکته گفتی با همه سوداگران (نهایی خرداد ۱۴۰۳)
- ۲- ریش برمی‌کند و می‌گفت ای دریغ کآفتاب نعمتم شد زیر میغ (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۳- روزکی چندی سخن کوتاه کرد مرد بقال از ندامت آه کرد (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۴- صدهزاران این چنین اشباه بین فرقاشان هفتادساله راه بین (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

- ۲۴۲- شدت ناراحتی ۲۴۳- الف (عادی) ب) بلاغی (شکل عادی: خواجه‌اش از سوی خانه بیامد)
- ۲۴۴- تشبیه مرد بقال به خواجه
- ۲۴۵- جناس تام (روان - روان) / روان (مصراع اول): جاری ، روان (مصراع دوم): روح ۲۴۶- تمثیل ۲۴۷- حسین واعظ کاشفی
- ۲۴۸- ۱- با مشتریان و تاجران شوخی می‌کرد / سخنان لطیف می‌گفت.
- ۲- احساس ناراحتی و پشیمانی می‌کرد و می‌گفت افسوس این نعمت من (طوطی من) مثل خورشیدی بود که پشت ابر پنهان شد. (طوطی را از دست دادم)
- ۳- طوطی چند روز (به مدت کوتاه) سخن نگفت. مرد بقال از پشیمانی آه می‌کشید.
- ۴- پدیده‌های بسیاری را این‌گونه مانند یکدیگر، می‌توانی ببینی که تفاوتشان بسیار زیاد است.

درک مطلب

۲۴۹- با توجه به بیت «کار پاکان را قیاس از خود مگیر / گرچه ماند در نبشتن شیر و شیر
جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد»

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(الف) منظور از «ابدال» چه کسانی هستند؟

(ب) از نظر شاعر علت گمراهی جمله عالم چیست؟

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۵۰- مولوی در بیت‌های زیر، چه مفهومی را مدنظر دارد؟

«هر دو نی خوردند از یک آب‌خور / این یکی خالی و آن پر از شکر
دست کان لرزان بود از ارتعاش / وانکه دستی تو بلرزانی ز جاش
هر دو جنبش آفریده حق، شناس / لیک، نتوان کرد این، با آن قیاس»

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

۲۵۱- مولوی در بیت‌های زیر، بر چه مفهوم واحدی تأکید دارد؟

«هر دو نی خوردند از یک آب‌خور / این یکی خالی و آن پر از شکر
هر دو گون زنبور خوردند از محل / لیک زان نیش و زین دیگر عسل»

۲۵۲- ضرب‌المثل «گندم‌نمای جو فروش» با بیت زیر تناسب معنایی دارد.

«چون بسی ابلیس آدم‌روی هست / پس به هر دستی شاید داد دست»
درست نادرست

پاسخ

- ۲۴۹- (الف) مردان کامل، مردان حق (ب) به دلیل مقایسه‌های نابه‌جا و ظاهری و قضاوت نادرست
۲۵۰- پرهیز از مقایسه نادرست (نباید فریب شباهت‌های ظاهری را خورد)
۲۵۱- مقایسه ظاهری درست نیست.
۲۵۲- درست / گندم‌نمای جو فروش: کنایه از ریاکار و فریبکار، معادل ابلیس آدم‌روی

درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم

تهیه و تنظیم: ولی مسعودی

➤ بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات

➤ به صورت درس به درس و سطر به سطر

➤ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی

➤ بررسی دقیق آرایه‌های ادبی و نکات دستوری ابیات و عبارات

➤ نمونه سؤالات امتحانات نهایی و شبه‌نهایی

➤ به صورت درس به درس و به تفکیک قلمروها همراه با پاسخنامه

خسرو

درس شانزدهم

روان خوانی: طزاران

معنی واژه

۲۵۳- معادل معنایی واژگان مقابل را در عبارات زیر بیابید. «عجیب، زنگ‌ها، دشمن، خوار»

- (الف) جلاجل در گردن او محکم بسته. از پس وی می‌دوید.
 (ب) گفت: طرفه مردمان‌اند مردمان این دیار.
 (ج) حسودان تنگ‌نظر و عنودان بدگهر وی را به می و معشوق کشیدند.
 (د) مخذول و نالان استرحام می‌کرد و رحم نیاورد.

۲۵۴- معنی واژه مشخص شده را بنویسید.
 صفحه سفیدی باز می‌کرد و ارتجالاً آشنایی می‌ساخت.
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۵۵- معادل معنایی واژه «صاحب‌دل» را در بیت زیر مشخص کنید.
 «چو آگاه شد دختر گزدهم که سالار آن انجمن گشت کم»

۲۵۶- در عبارات زیر، دو واژه مترادف هستند. آن دو را بیابید.
 (الف) در مسابقات سال بعد با رسوایی شکست خورد و بی‌سروصدا به گوشه‌ای خزید و رو نهان کرد.
 (ب) خانه‌ها درست از سینه خاک درآمده بودند و در چنان بیغوله‌ای آشنایی غنیمتی بود؛ آن‌هم با «نیما».

۲۵۷- در بیت و عبارت زیر، دو واژه مترادف هستند. آن دو را بیابید.
 (الف) دمی آب خوردن پس از بدسگال به از عمر هفتاد و هشتاد سال
 (ب) حسودان تنگ‌نظر و عنودان بدگهر، وی را به می و معشوق و لهو و لعب کشیدند.

املا

۲۵۸- در عبارت زیر نادرستی‌های املایی را بیابید و شکل درست آن‌ها را بنویسید.
 «بر حریف مقلوب که تسلیم اختیار کرده و مخزول و نالان استرحام می‌کرد، رحم نیاورد و آن‌چنان او را می‌کوفت که «پولاد کوبند آهنگران»

پاسخ

- ۲۵۳- عجیب: طرفه (ب) / زنگ‌ها: جلاجل (الف) / دشمن: عنود (ج) / خوار: مخذول (د)
 ۲۵۴- بی‌درنگ، بدون اندیشه سخن گفتن یا شعر سرودن ۲۵۵- آگاه / درس ۱۳: گردآفرید
 ۲۵۶- گوشه (الف) و بیغوله (ب) / بیغوله: کنج، گوشه‌ای دور از مردم / درس ۹: روان‌خوانی: پیرمرد چشم ما بود
 ۲۵۷- بدسگال (الف) و عنود (ب) / بدسگال: بداندیش، بدخواه، دشمن / عنود: ستیزه‌کار، دشمن و بدخواه
 ۲۵۸- مقلوب ← مغلوب / مغلوب (شکست‌خورده) هم‌آوا با مقلوب (وارونه‌شده، برگشته) مخزول ← مخذول

۲۵۹- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

(الف) لیکن خروس (غالب / قالب) حرکتی کرد نه مناسب حال درویشان.

(ب) با صدای گرم و (رسا / رثا) به اصطلاح امروزی اجرا می‌کرد.

(ج) تصویر سرتیپ را با (ذمایم / ضمایم) و تعلیقات در نهایت مهارت و استادی کشید.

(د) (غزا / قضا) همی‌بردش تا به سوی دانه و دام

۲۶۰- در گروه کلمات زیر، چهار غلط املایی وجود دارد. آن‌ها را بیابید و درست هریک را بنویسید.

خفت و خاری - لهوولهب - عادت معلوف - برگزاری مسابقه - مخذول و ذلیل - وقار و طمعینه - عتاب و ملامت - مطربی و مسخره‌گی

۲۶۱- املای درست کلمه مشخص شده را بنویسید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

مخذول و نالان استرحام می‌کرد.

۲۶۲- برای واژه «قضا» یک «هم‌آوا» بنویسید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

***** قلمرو ادبی *****

۲۶۳- یکی از شیوه‌های طنزنویسی یا تقلید از آثار ادبی است.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۶۴- در عبارت زیر، کاربرد آرایه‌های ادبی مشهود است؟ (ذکر دو نمونه کافی است)

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

«دفترچه من یا مصطفی را - که در دو طرف او روی نیمکت نشسته بودیم - برمی‌داشت و صفحه سفیدی را باز می‌کرد و ارتجالاً انشایی می‌ساخت و با صدای گرم و رسا به اصطلاح امروزی‌ها اجرا می‌کرد و یک نمره بیست با مبلغی آفرین و احسنت تحویل می‌گرفت و مثل شاخ شمشاد می‌آمد و سر جای خود می‌نشست.»

۲۶۵- مفهوم کنایی قسمت‌های مشخص شده را بنویسید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(الف) او را نیز بسمل کردم تا عبرت همگان شود.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(ب) از کلاس بیرون رفت و دم برنیاورد.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(ج) مگر در ریاضی که کمیتش لنگ بود.

پاسخ

۲۵۹- (الف) غالب / غالب (غلبه‌کننده، پیروز): **هم‌آوا** با قالب (شکل، پیکر) / (ب) رسا / رسا (بلند): **هم‌آوا** با رثا (گریستن بر مُرده، سرود)

(ج) ضمایم / ضمایم (ج ضمیمه، همراه و پیوست) **هم‌آوا** با ذمایم (جمع ذمیمه، نكوهیده‌ها)

(د) قضا / قضا (سرنوشت): **هم‌آوا** با غذا (خوراک) و غزا (جنگ)

۲۶۰- شکل درست: خواری - مألوف - طمانینه - مسخرگی

۲۶۱- استرحام ۲۶۲- غذا / غزا ۲۶۳- نقیضه‌پردازی

۲۶۴- حس‌آمیزی، کنایه و تشبیه. ذکر دو مورد بسنده است / حس‌آمیزی: صدای گرم / تشبیه: مثل شاخ شمشاد

۲۶۵- (الف) سر جانور را بریدن (ب) سکوت کردن، حرف نزدن (ج) ضعیف بود

قلمرو فکری

معنی نثر

۲۶۶- معنی عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

- ۱- ولی چه سود که «حسودان تنگ نظر و عنودان بدگهر، وی را به می و معشوق و لهو و لعب کشیدند.» (نهایی خرداد ۱۴۰۳)
- ۲- در چشم به هم زدنی، پشت او را به خاک رسانید. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۳- من این را از روی طبیعت کشیده‌ام. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۴- سپر بینداخت و از میدان بگریخت. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- ۵- در «شهناز» شوری به پا کرده بود. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)
- ۶- حالات نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

درک مطلب

- ۲۶۷- هریک از ابیات زیر، با کدام بیت ارتباط معنایی دارد؟ (شماره بیت را داخل کمانک بنویسید.) (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
(الف) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید	قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام ()
(ب) اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب	گر ذوق نیست تو را کژ طبع جانوری ()
(۱) چه وجود نقش دیوار و چه آدمی که با او	سخنی ز عشق گویند و در او اثر نباشد
(۲) هرآنکه گردش گیتی به کین او برخاست	به غیر مصلحتش رهبری کند ایام

۲۶۸- مفاهیم «تأثیر شعر بر حیوانات، تقدیرگرایی، همنشینی با افراد ناباب» در کدام بیت‌ها آمده است؟

- (الف) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید / قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام
- (ب) آفتابی بدین بزرگی را / لکهای ابر ناپدید کند
- (ج) اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب / چون ذوق نیست تو را کژ طبع جانوری

پاسخ

- ۲۶۶- ۱- اما چه فایده که حسودان بخیل / انسان‌های حسود و بی‌ظرفیت و دشمنان بدذات او را به فساد و تباهی (سرگرمی و بازی) کشاندند. ۲- در زمانی کوتاه او را شکست داد. ۳- با استعداد ذاتی خود کشیدم. ۴- تسلیم شد و از میدان مبارزه فرار کرد. ۵- با خواندن آواز شهناز، هیجان و غوغایی برپا کرده بود. ۶- اگر شغل نوازندگی و آوازخوانی و دل‌لکی را برگزینی، تو را حلال نمی‌کنم.
- ۲۶۷- (الف) ۲ (ب) ۱ ۲۶۸- تأثیر شعر بر حیوانات ← ج / تقدیرگرایی ← الف / همنشینی با افراد ناباب ← ب

برای دریافت بخش‌هایی از فایل pdf درسنامه فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم

به سایت www.valimasoudi.ir مراجعه فرمایید.

فصل هشتم: ادبیات جهان

درس هفدهم

سپیده دم

گنج حکمت: مزار شاعر

قلمرو زبانی

۲۶۹- در بیت و عبارت زیر، دو واژه مترادف هستند. آن دو را بیابید.

الف) تیمورلنگ، گاه سوار بر اسبی که لگامی زرین داشت، از میدان جنگ به گورستان می‌رفت.
ب) کُشانی بخندید و خیره بماند عنان را گران کرد و او را بخواند

۲۷۰- تفاوت معنایی واژه «صدر» را در شعرهای زیر بنویسید.

الف) جَست از صدر دکان سویی گریخت شیشه‌های روغن گُل را بریخت
ب) روستایی که با صدرش با سینه‌اش از شرافت خاک و کرامت انسان بودن دفاع کرد.

املا

۲۷۱- املای درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

الف) ای مسافر دیرین بر روی (خوار / خار) و درد
ب) روستایی که با (صدرش / سدرش) با سینه‌اش از شرافت خاک و کرامت انسان بودن دفاع کرد.

دستور

۲۷۲- با توجه به متن زیر، درستی یا نادرستی عبارت‌ها را مشخص کنید. (نهایی خرداد ۱۴۰۳)

«سرورم / جز تو کسی نمانده‌است / که در زندگی ما نخل و عنب و تاکستان بکارد.»

الف) زمان فعل‌ها به ترتیب ماضی بعید و مضارع التزامی است. درست نادرست
ب) نوع «و» مشخص شده، عطف است. درست نادرست

۲۷۳- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) تو را پاک و پاکیزه و ارجمند و توانا نامیدم. (نهایی شهریور ۱۴۰۲)
ب) ای سرور باران‌ها و فصل‌ها (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

پاسخ

۲۶۹- لگام (الف) و عنان (ب) / لگام: افسار، دهنه اسب / عنان: افسار، دهانه / درس ۱۷: گنج حکمت + درس ۱۲: درس رستم و اشکبوس

۲۷۰- الف) صدر: بالا / صدر: ۱- سینه ۲- امام موسی صدر / درس ۱۴: طوطی و بقال

۲۷۱- ۱- الف) خار / خار (تیغ گیاه): هم‌آوا با خوار: پست، ذلیل ب) صدرش / صدر: سینه، اول هر چیزی / سدر: درختی است

گرمسیری و بسیار تناور [۲۷۲- الف) نادرست (نمانده‌است: ماضی نقلی) ۲۷۳- الف) تو: مفعول ب) سرور: منادا

۲۷۴- نوع ترکیب (وصفی - اضافی) را مشخص کنید.

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(ب) مجلس عارفان

(الف) گهر تابناک

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(د) گروه کوهنوردان

(ج) پلاسی مندرس

قلمرو ادبی

۲۷۵- با توجه به سروده: «ای سرور باران‌ها و فصل‌ها، / تو را عطری نامیدم که در غنچه‌ها خانه دارد» شاعر، «باران‌ها» و «فصل‌ها» را در کدام مفاهیم نمادین به کار برده است؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۷۶- با توجه به قسمت‌های مشخص شده، «استعاره» را بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

ای چون سبزه برآمده از دفتر روزگاران / ای مسافر دیرین بر روی خار و درد

قلمرو فکری

درک مطلب

۲۷۷- کدام مصراع با قسمت مشخص شده در سروده زیر ارتباط معنایی دارد؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

«تو را سپیده‌دمی در انتظار زاده شدن / و پیکری در اشتیاق شهادت نامیدم.»

(الف) بگذار بوسه زنیم بر شمشیری که در دستان توست

(ج) ای سرخ‌گل که فداکاری پیشه کردی

(ب) ای دفترهای شعری که مقاومت پیشه کرده‌اید

(د) تو را آب‌ها و خوشه‌ها نامیدم

(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۷۸- درک و دریافت خود را از سروده زیر بنویسید.

«ای که ردای حسین بر دوش / و خورشید کربلا را در بر داری» بنویسید.

۲۷۹- عبارت: «تو را جنوب نامیدم / ای که ردای حسین بر دوش / و خورشید کربلا را در بر داری» به چه موضوعی اشاره دارد؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

۲۷۴- (الف) ترکیب وصفی (ب) ترکیب اضافی (ج) ترکیب وصفی (د) ترکیب اضافی

۲۷۵- باران: نماد پاکی و طراوت و رویش / فصل: نماد دگرگونی و پویایی

۲۷۶- خار: استعاره از رنج و سختی / دفتر روزگاران: تشبیه

۲۷۷- گزینه ج ۲۷۸- فرهنگ شهادت طلبانه و شیعی مردم لبنان و پیروی از امام حسین (ع)

۲۷۹- شهادت طلبی مردم لبنان به پیروی از امام حسین (ع)

عظمت نگاه

درس هجدهم

روان خوانی: سه پرسش - نیایش

قلمرو زبانی

املا

۲۸۰- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- (الف) مرد (قريبه / غريبه) در بستر خفته بود.
 (ب) گفت ای (راهب / راحب) فرزانه، نزد تو آمده‌ام.
 (ج) آن (غدر / قدر) از من خون می‌رفت که می‌مردم.
 (د) محافظانش را در میان راه (گذاشت / گزاشت)

۲۸۱- در گروه کلمات زیر، سه غلط املایی وجود دارد. آن‌ها را بیابید و درست هریک را بنویسید.

کرت باغچه - معتوف و متمایل - تزار روسیه - ارمغان و هدیه - ماعده و طعام - غیبت و حضور - چمباتمه زدن - عظمت نگاه

دستور

۲۸۲- نقش دستوری اجزای مشخص شده در کدام گزینه متفاوت است؟ (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

- (الف) شکوفایی گسترده تو دل‌انگیز است.
 (ب) آسمانی که پس از بارش باران، صاف و روشن است.
 (ج) من به تو شور و شوقی خواهم آموخت.
 (د) این تلاوت قرآن نیست.

۲۸۳- نقش دستور کلمه مشخص شده را بنویسید. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

نگرش تو باید هر لحظه نو شود.

قلمرو ادبی

۲۸۴- در عبارت زیر مفهوم کنایه مشخص شده را بنویسید.

چشم‌ها را باید شُست، جور دیگر باید دید. (شهریور ۱۴۰۲)

۲۸۵- درس «عظمت نگاه» از کتاب مائده‌های زمینی و مائده‌های تازه، اثر انتخاب شده است. (نهایی خرداد ۱۴۰۳)

پاسخ

۲۸۰- (الف) غریبه (ب) راهب (ج) قدر / قدر (اندازه چیزی، ارزش) هم‌آوا با غدر (خیانت، مکر و حيله) (د) گذاشت

۲۸۱- معطوف - مائده - عظمت

۲۸۲- گزینه ج مفعول، سایر گزینه‌ها: مسند

۲۸۳- مسند

۲۸۴- باید نوع نگاه را تغییر داد یا تغییر در نگرش

۲۸۵- آندره ژید

@valimasoudi44

قلمرو فکری

معنی نثر

۲۸۶- معنی عبارت زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

۱- ناتانائیل، تمایزی میان خدا و خوشبختی قائل مشو و همه خوشبختی را در همین دم قرار ده. (نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۲- ستاره‌ها یک‌یک رنگ باختند. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

درک مطلب

۲۸۷- نویسنده در عبارت زیر بر چه چیزی تأکید دارد؟

«برای من خواندن اینکه شن‌های ساحل نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم که پاهای برهنه‌ام آن را حس کنند؛ به چشم من هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد، بیهوده است.»

۲۸۸- در متن زیر نویسنده بر کدام گزینه تأکید دارد؟

«برای من خواندن اینکه شن‌های ساحل نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم که پاهای برهنه‌ام آن را حس کنند؛ به چشم من هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد، بیهوده است.»

الف) عمل‌گرایی ب) تجربه شخصی ج) توجه به احساس د) علم‌اندوزی

۲۸۹- مفهوم مشترک عبارت و بیت زیر را بنویسید.

الف) اگر جان ما ارزشی داشته باشد، برای این است که سخت‌تر از برخی جان‌های دیگر سوخته‌است.
ب) بسوز ای دل که تا خامی، نیاید بوی دل از تو / کجا دیدی که بی آتش، کسی را بوی عود آمد

۲۹۰- جمله: «ای کاش عظمت در نگاه تو باشد.» را با سروده زیر از سهراب سپهری مقایسه کنید.

«چشم‌ها را باید شست، جور دیگر باید دید.» (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۲۹۱- مفهوم کلی عبارت «همین که آفریده‌ای نگاهمان را به خویش معطوف کند، ما را از راه آفریدگار باز می‌گرداند.» چیست؟

(نهایی شهریور ۱۴۰۲)

پاسخ

۲۸۶-۱ ناتانائیل، تفاوتی میان خدا و خوشبختی ندان و تمام خوشبختی خود را در غنیمت شمردن لحظه‌ای که در آن هستی قرار بده
۲- ستاره‌ها تک‌تک خاموش می‌شدند.

۲۸۷- معرفت حسی یا تجربی ۲۸۸- گزینه ب

۲۸۹- لازمه ارزشمند شدن و تعالی، تحمل رنج و سختی است.

۲۹۰- در هردو به تغییر نگرش انسان نسبت به جهان خلقت توصیه شده و اینکه باید با بصیرت و آگاهانه به جهان پیرامون خود نگرست. یا: نگاه عاشقانه و پرمهر بر پدیده‌ها داشتن و توجه به زیبایی‌های معنوی جهان

۲۹۱- توجه به وابستگی‌های مادی، انسان را از خداوند دور می‌سازد.

قلمرو زبانی

معنی واژه

۲۹۲- کدام واژه‌ها در دو متن زیر، معنای مشترکی را به ذهن می‌رسانند؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
الف) هرچند تدبیر در هنگام بلا فایده بیشتر ندهد، با این همه عاقل از منافع دانش هرگز نومید نکرد.
ب) بدانست کلوخت گردآفرید / مر آن را به جز چاره درمان ندید

۲۹۳- در کدام گزینه هر سه کلمه رابطهٔ مترادف ندارند؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
الف) گمیت، باره، سمند ب) گبر، ترگ، خود ج) حصار، باره، دژ

۲۹۴- معنی کدام واژه در مقابل آن درست نیامده است؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
الف) خذلان: مذلت ب) سپردن: طی کردن پ) تمایز: امتیاز داشتن د) قهر: خشم

۲۹۵- معنی کدام واژه در مقابل آن درست نیامده است؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
الف) خطابه: وعظ کردن ب) مشیت: اراده پ) ستوه: رنجور ت) معاصی: گناه

۲۹۶- واژگان کدام گزینه با یکدیگر مترادف نیستند؟
الف) شفق، سپیدهٔ صبح، فجر ب) فرقت، جدایی، دوری ج) جافی، ستمگر، ظالم د) محال، بی‌اصل، ناممکن

املا

۲۹۷- واژهٔ درست را از بین واژه‌های داخل کمانک انتخاب کنید و بنویسید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
الف) به جای دیوار، تلی از آجرهای شکسته و پاره‌های خشت و (خورده‌های / خرده‌های) گچ، روی هم ریخته بود.
ب) آنها از بین گل‌ولایی که حاصل (جزر / جذر) و مدّ آب خور است، خود را به قایق‌ها می‌رسانند.

پاسخ

۲۹۲- الف) تدبیر ب) چاره ۲۹۳- ب / گبر: نوعی جامهٔ جنگی / ترگ: کلاه‌خود / خود: کلاه فلزی
۲۹۴- گزینهٔ پ / تمایز: فرق گذاشتن، جدا کردن ۲۹۵- ت (معاصی: گناهان)
۲۹۶- گزینهٔ الف (شفق: سرخی افق هنگام غروب خورشید) / فلق: سپیدهٔ صبح، فجر
۲۹۷- الف) خرده‌های / خرده (از مصدر خوردن) هم‌آوا با خرده (ریزه، مقدار کم، کوچک، شکسته، عیب): سالخورده، پس‌خورده، خوردوخوراک / خرده‌ریزه، خرده‌حساب، خرده‌فروش، خرده‌شیشه، پول خرد، خُردی (کوچکی، طفولیت)، خرده گرفتن (عیب و ایراد گرفتن) ب) جزر

۲۹۸- در کدام یک از موارد زیر، نادرستی املائی بیشتری دیده می شود؟
 الف) پس به ضجر و مصادره از وی بازستانی و در خزینه نهی، درویش و رأیت را چه سود دارد؟
 ب) خلف صدق نیاکان هنرور، خود بود و نمایش نیمرخ زنده گان، راضی دربر داشت

۲۹۹- در گروه کلمات زیر، چهار واژه نادرست املائی بیابید و شکل درست آنها را بنویسید.
 (نهایی خرداد ۱۴۰۳)
 استعداد و قریحه، تقریض و مطلب ستایش آمیز، اشباح و همانندها، فرقت و وصلت، وقاحت و بی شرمی، معلوف و خوگرفته، اوان و هنگام، اندوه و ترب

۳۰۰- در کدام گزینه، املائی همه واژه ها به درستی آمده است؟
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 الف) رعیت - وقاحت - مضرت - سندروس
 ب) توسن - استدعا - تجلی - خصم
 ج) حقّه - معاش - طرفه - زاعر
 د) محنت - رعب - بيقوله - معطوف

۳۰۱- املائی درست کلمات نادرست را بنویسید.
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 نصیان و غفلت - استدعای مجلس - درّ سواران - صاحب دلغ - یال و غارب - ذبون ناکس - عینک دور بیضی

۳۰۲- در گروه کلمات زیر، چهار غلط املائی وجود دارد، آنها را بیابید و درست هریک را بنویسید.
 (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
 زائر نامدار - ضجر و مصادره - معاصی منکر - مؤذن مسجد - موضع خالی - دوات و جوهر - لحو و لعب

۳۰۳- در کدام گزینه، املائی همه واژه ها به درستی آمده است؟
 (نهایی شهریور ۱۴۰۲)
 الف) غبطه، حضيض، صُخره
 ب) آخره، مخمصة، تقریض
 پ) مُقریان، وقاحت، مسخرگی
 ت) غایی، تزار، فیاض

۳۰۴- در کدام گزینه، املائی همه واژه ها به درستی نیامده است؟
 (نهایی شهریور ۱۴۰۲)
 الف) نمط، مهلكه، حازم، غبطه
 ب) خذلان، عداوت، نقض، پلاس
 پ) فراغ، مخمصة، تقریظ، زجر
 ت) سلیح، هژی، حاذق، ملطفت

 پاسخ

۲۹۸- گزینه ب / غلطهای گزینه «ب»: صدق - زندگان - رازی / غلطهای گزینه «الف»: زجر - رعیت
 ۲۹۹- تقریظ - اشباه - مألوف - طرب
 ۳۰۰- گزینه ب
 ۳۰۱- نسیان - درع - دلق - زبون
 ۳۰۲- زجر و مصادره - مؤذن مسجد - موضع خالی - لهو و لعب
 ۳۰۳- ت
 ۳۰۴- ت

دستور

۳۰۵- در کدام یک از جمله‌های زیر حذف به قرینه معنایی وجود دارد؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
(الف) حرام از یک کف دست کاغذ و یک بند انگشت مداد که خسرو به مدرسه بیاورد.
(ب) هم‌نشین نیک بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از هم‌نشین بد

۳۰۶- با توجه به متن‌های داده‌شده به سؤالت پاسخ دهید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
«کیبوتری که دگر آشیان نخواهد دید / قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام»
«بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان؛ در بهشت از هزار گونه نعمت است و در قرآن هزار گونه حکمت است.»
(الف) کدام کلمه هم‌آوا دارد؟ (ب) یک کلمه دوتلفظی مشخص کنید.

۳۰۷- پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
(الف) در مصراع «سپهبد عنان ازدها را سپرد» نوع «را» (حرف اضافه / نشانه مفعول) است.
(ب) در بیت «به خون گر کشی خاک من دشمن من / بجوشد گل اندر گل از گلشن من» واژه (دشمن / خاک) در نقش منادا به کار رفته‌است.

۳۰۸- با توجه به بیت «وین بوم محنت ازپی آن تا کند خراب / بر دولت آشیان شما نیز بگذرد» یک گروه اسمی مطابق با الگوی «صفت + هسته + مضاف‌الیه» بنویسید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۳۰۹- نقش دستوری واژه‌های مشخص‌شده در کدام گزینه یکسان است؟
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)
(الف) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام (ب) اما برایمان شکوه و درخشش به ارغان می آورد.
(ج) سال بعد با رسوایی شکست خورد. (د) گردوغبار جاده‌ها زیاده سبک شده بود.
(۱) الف و ب (۲) ب و د (۳) ب و ج (۴) الف و د

۳۱۰- معنی فعل «شد» در کدام گزینه متفاوت است؟
(نهایی شهریور ۱۴۰۲)
(الف) به گرز گران دست برد اشکبوس زمین آهنین شد، سپهر آبنوس
(ب) ابر ز من حامل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد
(پ) ریش برمی کند و می‌گفت: «ای دریغ کافتاب نعمتم شد زیر میغ

پاسخ

۳۰۵- الف (حرام باشد) / در گزینه ب فعل «است» به قرینه لفظی حذف شده‌است. (تنهایی بهتر است) از هم‌نشین بد
۳۰۶- الف (قضا - غذا - غذا) (ب) جاودان ۳۰۷- الف (حرف اضافه به معنی «به» (ازدها: متمم / عنان: مفعول) / (ب) دشمن
۳۰۸- وین (این) بوم محنت
صفت / هسته / مضاف‌الیه
۳۰۹- گزینه ۴ (الف و د نقش مسند)
۳۱۰- پ (شد به معنی «رفت»): غیراسنادی است و در بقیه گزینه‌ها: اسنادی است.

قلمرو ادبی

آرایه‌های ادبی

- ۳۱۱- آرایه مناسب هر بیت را از ستون سمت چپ انتخاب کنید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
- (الف) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت / ناچار کاروان شما نیز بگذرد
(ب) به گرز گران دست برد اشکبوس / زمین آهنین شد سپهر آبوس
(ج) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد / گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید
(د) گه به دهان برزده کف چون صدف / گاه چو تیری که رود بر هدف
- ۱- جناس
۲- استعاره
۳- تمثیل
۴- اغراق
۵- ایهام

- ۳۱۲- مفهوم هریک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
- (الف) اینان دریادلان صف‌شکنی هستند که دل دشمن را از رعب و وحشت می‌لرزانند.
(ب) بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند.

- ۳۱۳- آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.
(نهایی خرداد ۱۴۰۳)
- (الف) با صدایی که گویی از ته چاه درمی‌آمد گفت: «داد زن؛ من گوش استماع ندارم لِمَنْ تَقُول» (تضمین / تلمیح)
(ب) ازسوی خانه بیامد خواجه‌اش / بر دکان بنشست فارغ خواجه‌وش (استعاره / تشبیه)
(ج) ای سرزمینی کز خاکت / خوشه‌های گندم می‌روید / و پیامبران برمی‌خیزند. (نماد / جناس)

- ۳۱۴- با توجه به موارد قسمت الف، آرایه‌های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است).
(نهایی خرداد ۱۴۰۲)

الف

- (الف) با من به سلام خشک ای دوست زبان تر کن / تا از مژه هر ساعت لعل تَرَت افشانم)
(ب) کمان را به زه کرد و بگشاد بر / بُد مرغ را پیش تیرش گذر)
(ج) ما را سر باغ و بوستان نیست / هر جا که تویی، تفرّج آن جاست)
(د) گل از شوق تو خندان در بهار است / از آتش رنگ‌های بی‌شمار است)
(ه) نگه کرد سهراب و آمدش ننگ / بر آشفست و تیز اندر آمد به جنگ)
(و) آهنگ کید و مکر کردند تا مگر او را هلاک کنند و عالم از آثار وجود او پاک کنند.)

ب

- (۱) مجاز (۲) حسن تعلیل (۳) سجع (۴) حس آمیزی (۵) تضمین (۶) جناس (۷) اغراق

پاسخ

- ۳۱۱- الف) ۲: استعاره (کاروانسر: استعاره از دنیا / کاروان، به ترتیب: استعاره از انسان‌ها، نسل حاکمان ظالم)
(ب) ۴: اغراق (مصراع دوم) / ج) ۵: ایهام (واژه «بو» ایهام دارد: الف) امید و آرزو (ب) رایحه / د) ۱: جناس (هدف و صدف)
- ۳۱۲- الف) دلیر و شجاع یا کسی که صف دشمنان را درهم می‌شکند (ب) عصبانی و آشفته نمی‌شوند یا کنترل خود را از دست نمی‌دهند.
- ۳۱۳- الف) تضمین (تضمین از غزلیات سعدی: بیدل، گمان مبر که نصیحت کند قبول / من گوش استماع ندارم، لِمَنْ تَقُول)
(ب) تشبیه (خواجه‌وش: مانند خواجه) / ج) نماد (خوشه‌های گندم: نماد فراوانی و برکت)
- ۳۱۴- الف) ۴ حس آمیزی (سلام خشک) (ب) ۷ اغراق (مصراع دوم) (ج) مجاز ۱ (سر: قصد، تصمیم) (د) حسن تعلیل ۲ (علت شکوفا شدن گلها و رنگارنگی آنها شوق و اشتیاقی است که به خداوند دارند. (ه) ۶ جناس (ننگ و جنگ) (و) ۳ سجع (هلاک و پاک)

۳۱۵- با توجه به موارد قسمت الف، آرایه‌های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است.) (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

الف

- (الف) در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه پند و حکمت است. ()
 (ب) حسرت نبرم به خواب آن مرداب / کارام درون دشت شب خفته‌است ()
 (ج) نه تسلیم و سازش، نه تکریم و خواهش / بتازد به نیرنگ تو توسن من ()
 (د) سپهد عنان اژدها را سپرد / به خشم از جهان روشنایی ببرد ()
 (ه) تویی بهانه آن ابرها که می‌گیرند / بیا که صاف شود این هوای بارانی ()
 (و) سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد ()

ب

- (۱) استعاره (۲) اغراق (۳) حسن تعلیل (۴) سجع (۵) مجاز (۶) حس آمیزی (۷) تشبیه

۳۱۶- با توجه به موارد قسمت الف، آرایه‌های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است.) (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

الف

- (الف) چون بگشایم ز سر مو شکن / ماه ببیند رخ خود را به من ()
 (ب) جنبش سرو تو پنداری کز باد صباست / نه، که از ناله مرغان چمن در طرب است ()
 (ج) گه به دهان برزده کف چون صدف / گاه چو تیری که رود بر هدف ()
 (د) چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد ()
 (ه) به گرز گران دست برد اشکیوس / زمین آهنین شد سپهر آبنوس ()
 (و) آن که بر دینار دسترس ندارد، در همه دنیا کسی ندارد. ()

ب

- (۱) سجع (۲) ایهام (۳) جناس (۴) حس آمیزی (۵) استعاره (۶) حسن تعلیل (۷) اغراق

۳۱۷- کاربرد هریک از آرایه‌های ادبی «تضمین، مراعات نظیر، اغراق» به ترتیب، در کدام بیت‌ها مشهود است؟ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

- (الف) سپهد عنان اژدها را سپرد / به خشم از جهان روشنایی ببرد
 (ب) زینهار از قرین بد؛ زینهار! / وَ قَنَا رَبَّنَا عَذَابَ النَّارِ
 (پ) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد

پاسخ

۳۱۵- الف) ۴ سجع (نعمت و حکمت) (ب) تشبیه ۷ (دشت شب: شب مانند دشت است) (ج) استعاره ۱ (توسن: استعاره از وجود سرکش و قدرتمند) (د) اغراق ۲ (مصراع دوم) (ه) حسن تعلیل ۳ / علت گریه ابرها (بارش باران) به خاطر توست (و) مجاز ۵ (سر و دل: مجاز از کل وجود)

۳۱۶- الف) استعاره ۵ (مو: استعاره از آب) / رخ داشتن و دیدن ماه: تشخیص و استعاره (ب) حسن تعلیل ۶
 (ج) جناس ۳ (هدف و صدف) (د) ایهام ۲ (بنده: ۱- من ۲- بنده خدا) (ه) اغراق ۷ (مصراع دوم) (و) سجع ۱ (دسترس و کس)
 ۳۱۷- الف) اغراق (مصراع دوم) (ب) تضمین (مصراع دوم) (پ) مراعات نظیر (شمع و چراغدان)

۳۱۸- هریک از بیت‌های زیر به کدام شیوه بیان (بلاغی / عادی) آمده است؟ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

(الف) جمله عالم زین سبب گمراه شد
(ب) تا نگردي آشنا زین پرده رمزی نشنوی
کم کسی ز ابدال حق آگاه شد
گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

تاریخ ادبیات

۳۱۹- نام پدیدآورندگان کدام آثار در مقابل آن درست ذکر نشده است؟ (نهایی خرداد ۱۴۰۳)

(الف) ارزیابی شتابزده: جمال میرصادقی
(ب) سمفونی پنجم جنوب: نزار قبانی
(ب) اخلاق محسنی: حسین واعظ کاشفی
(ه) گوشواره عرش: مرتضی آوینی
(ج) من زنده‌ام: معصومه آباد

۳۲۰- در کدام گزینه نام نویسنده به ترتیب نام اثر درست آمده است؟ (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

ارزشیابی شتابزده - جوامع‌الحکایات - دیوار - من زنده‌ام - مائده‌های زمینی
(الف) سهراب سپهری - حسین واعظ کاشفی - جمال میرصادقی - معصومه آباد - تولستوی
(ب) جلال آل احمد - سدیدالدین محمد عوفی - جمال میرصادقی - معصومه آباد - آندره ژید

۳۲۱- «محمدبن منور» نویسنده کتاب و «اتاق آبی» اثر است. (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

۳۲۲- نام نویسنده کدام اثر، درست و کدام نادرست نوشته شده است؟ (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

الف) گوشواره عرش: موسوی گرمارودی	درست	نادرست
ب) سه پرسش: آندره ژید	☐	☐
ج) اخلاق محسنی: محمدبن منور	☐	☐

۳۲۳- هریک از آثار زیر، نوشته یا سروده کیست؟ (شهریور ۱۴۰۲)

(الف) سه پرسش
(ب) اتاق آبی
(پ) گوشواره عرش

پاسخ

۳۱۸- (الف) عادی (ب) بلاغی (شکل عادی: تا آشنا نگردي رمزی زین پرده نشنوی / گوش نامحرم جای پیغام سروش نباشد)

۳۱۹- (الف) ارزیابی شتابزده: جلال آل احمد (ه) گوشواره عرش: موسوی گرمارودی

۳۲۰- گزینه ب ۳۲۱- اسرارالتوحید - سهراب سپهری ۳۲۲- (الف) درست (ب) نادرست (ج) نادرست

۳۲۳- (الف) تولستوی (ب) سهراب سپهری (پ) علی موسوی گرمارودی

قلمرو فکری

درک مطلب

- ۳۲۴- مفهوم مناسب هر گزینه را از ستون چپ انتخاب کنید. (یک مورد اضاف است)
- (الف) هر آن که گردش گیتی به کین او برخواست / به غیر مصلحتش رهبری کند ایام
- (ب) سر گرگ باید هم اول برید / نه چون گوسفندان مردم درید
- (ج) دوران روزگار به ما بگذرد بسی / گاهی شود بهار و دگر که خزان شود
- (د) اگر غم و شادیت بود به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد.
- ۱- متغیر بودن ایام
- ۲- شومی سرنوشت
- ۳- مجال ندادن به ظالم
- ۴- ظلم پذیری
- ۵- هم نشین مهربان و دلسوز

- ۳۲۵- متن ها را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.
- «معلم دور نبود، صورتک به رو نداشت. «صاد» معلم ما بود. کارش نگار نقشه قالی بود.»
- «تدبیر برادران برخلاف تقدیر رحمان آمد، تا عالمیان بدانند که هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب دان برابر نیاید.»
- (الف) نویسنده در توصیف معلم خود به کدام ویژگی های اخلاقی او اشاره کرده است؟ (ذکر یک مورد کافی است)
- (ب) در متن دوم چه چیزی در تقابل با مشیت الهی قرار گرفته است؟

- ۳۲۶- هریک از آیه های شریفه زیر با کدام عبارت تناسب دارد؟ شماره عبارت را داخل کمانک وارد کنید.
- (الف) لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ () (ب) أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ()
- (ج) وَمَكْرُوهًا وَمَكْرَاللَّهِ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ () (نهایی خرداد ۱۴۰۲)
- (۱) در معركة قلوب مجاهدان خدا، آرامشی که حاصل ایمان است، حکومت دارد.
- (۲) هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب دان، برابر نیاید.
- (۳) هر آفریده ای نشانه خداوند است، اما هیچ آفریده ای نشان دهنده او نیست.

- ۳۲۷- مفهوم مناسب هر گزینه را از داخل کمانک انتخاب کنید و کنار آن بنویسید. (یک مورد مفهوم، اضافی است)
- (ارزشمند بودن معشوق و ابراز ارادت به یار - افتخار به بخت و اقبال خود - ناتوانی از درک بزرگی و عظمت - ناپایداری دولت و خوشبختی)
- (نهایی خرداد ۱۴۰۲)

- (الف) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن
- (ب) غبار راهگذارت کجاست تا حافظ
- (ج) چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد
- تأثیر اختران شما نیز بگذرد
- به یادگار نسیم صبا نگه دارد

پاسخ

- ۳۲۴- (الف) ۲ (ب) ۳ (ج) ۱ (د) ۵
- ۳۲۵- (الف) صمیمیت و یک رویی (ب) تدبیر و چاره اندیشی برادران یا مکر و حيلة آنها یا کید کایدان
- ۳۲۶- (الف) ۳ (ب) ۱ (ج) ۲ (د) ۴ (الف) ناپایداری دولت و خوشبختی (ب) ارزشمند بودن معشوق و ابراز ارادت به یار
- (ج) ناتوانی از درک بزرگی و عظمت

۳۲۸ - مفاهیم «اعتقاد به سرنوشت، یگانه پرستی، تواضع» به ترتیب، در کدام بیت‌ها آمده است؟ (نهایی شهریور ۱۴۰۲)

- الف) جز از جام توحید هرگز ننوشم / زنی گر به تیغ ستم گردن من
 ب) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید / قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام
 ج) بلندی از آن یافت کاو پست شد / در نیستی کوفت تا هست شد

۳۲۹ - مفهوم نوشته شده در ستون «ب» با کدام مورد ستون «الف» تناسب دارد؟ (یک مورد اضافه است)

- الف
 ب
 ۱) چندان تناوری و بلند / که هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد
 ۲) هر آن که گردش گیتی به کین او برخاست / به غیر مصلحتش رهبری کند ایام
 ۳) سپهبد، عنان، اژدها را سپرد / به خشم از جهان، روشنایی ببرد
 ۴) کشانی بخندید و خیره بماند / عنان را گران کرد و او را بخواند
 ۵) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه
- الف) رازداری
 ب) ناتوانی اندیشه
 ج) توقف کردن
 د) تقدیرگرایی

پاسخ

- ۳۲۸ - الف) توحید و یگانه پرستی ب) اعتقاد به تقدیر یا جبرگرایی پ) تواضع
 ۳۲۹ - الف) ۵ ب) ۱ ج) ۴ د) ۲

درسنامه کامل فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم:

تهیه و تنظیم: ولی مسعودی

- بررسی دقیق قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- بررسی دقیق آرایه های ادبی و نکات دستوری ابیات و عبارات
- ارائه نمونه سؤالات امتحانات نهایی و شبه نهایی به صورت درس به درس همراه با پاسخنامه

برای تهیه نسخه کامل درسنامه فارسی دهم، یازدهم و دوازدهم

با شماره ۱۷۰۷ - ۱۷۸ - ۰۹۱۱ تماس بگیرید.

نمونه‌ای از درسنامه فارسی یازدهم - درس ۱۲: کاوه دادخواه

۳- هنر خوار شد، جادویی ارجمند نهان راستی، آشکارا گزند

فکری: فضیلت و شایستگی بی‌ارزش شد و جادوگری ارزشمند شد. راستی و درستی از بین رفت و آسیب و ستم آشکار شد. (جابه‌جایی ارزش‌ها / بی‌ارزش شدن فضایل اخلاقی)

ادبی: هنر و جادویی - خوار و ارجمند - نهان و آشکارا - راستی و گزند: تضاد

زبانی: * هنر: فضیلت، استعداد، شایستگی، لیاقت / گزند: آسیب، رنج، ظلم / خوار (پست، بی‌ارزش): **هم‌آوا** با خار (تیغ گیاه)

دستور: حذف فعل «شد» به قرینه لفظی: هنر خوار شد، جادویی ارجمند [شد]، راستی نهان [شد]، گزند آشکارا [شد]

نهاد مسند نهاد مسند نهاد مسند نهاد مسند نهاد مسند

◀ برای دریافت بخش‌هایی از فایل pdf درسنامه به سایت www.valimasoudi.ir مراجعه فرمایید

نمونه‌ای از درسنامه فارسی دوازدهم - درس: شکر نعمت

* **فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمرّدین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد.**
قلمرو فکری: [خداوند] به باد صبا دستور داده تا سبزه و چمن را همه جا بگستراند و به ابر بهاری فرمان داده تا گیاهان را در زمین پرورش دهد. (رویش سبزه‌ها و گیاهان به امر پروردگار)

قلمرو ادبی: فرآش باد صبا، دایه ابر بهاری، بنات نبات، مهد زمین: اضافه تشبیهی (باد صبا، ابر بهاری، نبات، زمین: مشبه؛ فرآش، دایه، بنات، مهد: مشبه‌به) [گهواره، دختران را پرورش می‌دهد و زمین گیاهان را] / گفتن به باد صبا، فرمودن به ابر بهاری: تشخیص و استعاره / فرش زمرّدین: استعاره از سبزه و چمن / فرآش، فرش، بگسترد: مراعات نظیر / بگسترد، بپرورد: سجع

قلمرو زبانی: * **فرآش:** فرش گستر، گسترنده فرش / **زمرّد:** سنگ قیمتی به رنگ سبز / * **دایه:** زنی که به جای مادر به کودک شیر می‌دهد یا از او پرستاری می‌کن / * **بنات:** چ بخت، دختران / * **نبات:** گیاه، رُستنی / صبا (باد مشرق، نسیم): **هم‌آوا** با سبا (نام شهر بلقیس)

دستور: نوع «را» (هر دو) ← حرف اضافه به معنی «به» / فرآش و دایه: متمم / حذف فعل «است» بعد از «گفته» و «فرموده» به قرینه معنایی: گفته [است]، فرموده [است] ← ماضی نقلی / مفعول فعل «گفته» ← جمله «فرش زمرّدین بگسترد» / بگسترد، بپرورد ← مضارع التزامی

فارسی ۳ دوازدهم

شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

ویرایش جدید
۱۴۰۳

- ♦ بررسی معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه درس پژوهی
- ♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب
- ♦ ارائه سؤالات امتحانی به صورت درس به درس با پاسخ تشریحی
- ♦ نمونه سؤالات امتحانی نوبت اول و دوم با پاسخ تشریحی

فارسی ۲ یازدهم

شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

ویرایش جدید
۱۴۰۳

- ♦ بررسی معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه درس پژوهی
- ♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب
- ♦ ارائه سؤالات امتحانی به صورت درس به درس با پاسخ تشریحی
- ♦ نمونه سؤالات امتحانی نوبت اول و دوم با پاسخ تشریحی

فارسی ۱ دهم

شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش

ویرایش جدید
۱۴۰۳

- ♦ بررسی معنی و مفهوم تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه درس پژوهی
- ♦ معنی همه واژگان دشوار + واژه نامه کتاب
- ♦ ارائه سؤالات امتحانی به صورت درس به درس با پاسخ تشریحی
- ♦ نمونه سؤالات امتحانی نوبت اول و دوم با پاسخ تشریحی

فارسی ۳ دوازدهم

رشته های ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

ویرایش جدید
۱۴۰۳

- ♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ بررسی دقیق نکات دستوری ابیات و عبارات
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ♦ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ♦ ارائه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی
- ♦ به صورت درس به درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری با پاسخ تشریحی

فارسی ۲ یازدهم

رشته های ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

ویرایش جدید
۱۴۰۳

- ♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ بررسی دقیق نکات دستوری ابیات و عبارات
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ♦ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ♦ ارائه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی
- ♦ به صورت درس به درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری با پاسخ تشریحی

فارسی ۱ دهم

رشته های ریاضی - تجربی - انسانی - معارف

ویرایش جدید
۱۴۰۳

- ♦ بررسی کامل قلمرو زبانی، ادبی و فکری تمامی ابیات و عبارات به صورت درس به درس و سطر به سطر
- ♦ بررسی دقیق نکات دستوری ابیات و عبارات
- ♦ پاسخ سؤالات کارگاه متن پژوهی
- ♦ بررسی و تحلیل تمامی ابیات مندرج در کارگاه متن پژوهی
- ♦ ارائه سؤالات امتحانات نهایی و تألیفی
- ♦ به صورت درس به درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری با پاسخ تشریحی